

Народно-господарський план України на 1934 рік

Радянська Україна, як невід'ємна частина великого Союзу РСР, під твердим лєнінським проводом комуністичної партії, входить в 1934 р.— другий рік другої більшовицької п'ятирічки з величезними успіхами.

«Цих успіхів робітничий клас, колгоспне селянство й усі трудящі маси УСРР домоглися на основі неухильного здійснення генеральної лінії комуністичної партії, у нещадній боротьбі проти рештків експлуататорських класів у місті й на селі, в боротьбі проти українських націоналістів, що змикаючись з інтервентами, гуртуючи залишки махновщини, петлюрівщини та інших ворогів пролетарської диктатури, намагалися відірвати Україну від Союзу Радянських Соціалістичних Республік, щоб перетворити її на колонію світового імперіалізму. Величезних успіхів здобуто на основі найтіснішого пролетарського союзу робітників і селян України з російським пролетаріатом, з пролетаріатом і трудящим селянством усього Радянського Союзу» (пост. VI Сесії ВУЦВК XII скликання на доповіді т.т. Чубаря і Коцюбинського про народно-господарський план).

В області соціалістичної індустріалізації 1933 рік характеризується великим зрушенням у боротьбі за вугілля, метал і машини. Зріст важкої індустрії, особливо значні успіхи в галузі машинобудівництва—провідної галузі в справі завершення технічної реконструкції всього народного господарства, серйозні успіхи в засвоєнні пролетаріатом соціалістичної найпередовішої техніки, розгортання ряду нових виробництв, піднесення по лінії якісних показників у вугільній, металургійній й особливо в машинобудівельній промисловості, значне зростання виробництва засобів споживання (легка й харчова промисловість, виробництво ширпотреба)—такі є основні показники успіхів в галузі зросту соціалістичної індустрії.

З великими успіхами Україна закінчила 1933 сільсько-господарський рік. «Україна вийшла з прориву 1931-1932 р., переборола відставання свого сільського господарства і створила міцний фундамент для перетворення всіх колгоспів у більшовицькі, всіх колгоспників в заможних» (резолюція листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У на доповідь т. Чубаря).

Уперше за всю історію план хлібопостачання був виконаний повністю до річниці Жовтневої революції. План виконано достроково. Весняну і осінню кампанію проведено у накреслені строки. Закінчено утворення засівних фондів до весняної кампанії 1934 р. Значно зміцнилася матеріально-технічна база сільського господарства.

«Перемога України є перемога всього Радянського Союзу, торжество генеральної лінії партії, наслідок неухильного запровадження вказівок тов. Сталіна» (постанова VI сесії ВУЦВК на доповідь про народно-господарський план).

Порядком реалізації цих директив перебудовано роботу всієї системи радянських, господарських і громадських організацій на Україні, зміцнено роботу партії на селі і щодо проводу ним. Величезне значення мала постановка ЦК ВКП(б) з 24 січня 1933 р., яка зміцнила провід КП(б)У,

і та колосальна матеріальна допомога, яку Україна одержала від ЦК ВКП(б) та уряду СРСР.

1933 р. став роком розгрому класово ворожих, куркульських і контрреволюційних буржуазно-націоналістичних елементів. Цей розгром виник наслідком посилення більшовицької пильності партії, організації політвідділів при МТС і радгоспах, зміцнення цілої системи органів пролетарської диктатури міцними більшовиками.

1933 р. став роком значних успіхів у справі здійснення ленінської національної політики на Україні. Ці успіхи—наслідок нових досягнень на фронті індустріалізації та соціалістичного сільського господарства, наслідок розгрому націоналістичних елементів на фронті будівництва української радянської культури, як і на інших ділянках будівництва. Ці успіхи—результат непримиренної боротьби на два фронти: проти українського націоналізму і проти його агентури всередині КП(б)У, що є зараз на Україні головна небезпека, й проти російського великодержавного шовінізму, що надалі є головна небезпека в СРСР в цілому та в усій ВКП(б).

Успіхи 1933 р. на фронті сільського господарства і на фронті національно-культурного будівництва пов'язані між собою. «Немає сумніву в тому, що поза ліквідацією помилок у здійсненні національної політики партії, поза розгромом націоналістичних елементів, що засіли на різних ділянках соціалістичного будівництва на Україні, не можна було б ліквідувати відставання її сільського господарства». (Із промови т. Постишева на об'єднан. листопадовому пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У 1933 р.)

На основі величезних господарських і політичних успіхів 1933 року в СРСР та УСРР, як невід'ємній частині СРСР, виходячи з великих завдань другої більшовицької п'ятирічки,—побудовано план 1934 р., другого року п'ятирічки побудови безкласового соціалістичного суспільства.

I. Капітальне будівництво.

План 1934 року намічає величезні темпи розгортання капітального будівництва. Капітальні вкладання в народне господарство України в 1934 році мають перевищити вкладання 1933 року на 38%, вони становитимуть всього 3.955,7 млн. крб. В промисловість буде вкладено 2.220,5 млн. крб., в сільське господарство: по лінії НКЗему—367,7 млн. крб., по лінії НКРадгоспу—коло 97,0 млн. крб., в транспорт і зв'язок 616 млн. крб., з них в залізничний транспорт 455 млн. крб.; в комунальне господарство буде вкладено 232,4 млн. крб., в житлове будівництво—380,4 млн. крб., на культурне будівництво—163,9 млн. крб., в сферу охорони здоров'я—85,7 млн. крб., в систему торгівлі і постачання—104,6 млн. крб.

Характерна особливість плану капіталовкладань на 1934 р. це сильне підвищення капіталовкладань у легку та харчову промисловість, а також у комунально-житлове господарство та соц.-культ. будівництво, в чому, отже, відбивається настановлення на форсоване розгортання виробництва ширьжитку і на дальше піднесення рівня добробуту широких верств трудящих мас.

1934 рік стане роком розгорнутого нового будівництва по вирішальних галузях народного господарства. План капітальних робіт на 1934 р. забезпечує здійснення величезної програми вводу в експлуатацію і разом з тим проектує розгортання будівництва найбільших новобудовань. Продовжується будівництво велетня металургійного машинобудівництва—нового Краматорського заводу, будівництво заводу свердлових верстатів у Харкові, будівництво Озівсталі, будівництво Харківського турбіно-генераторного заводу, Запорізького та Криворізького металургійних заводів, закінчується будівництво Луганського паровозобудівельного заводу, Нікопольського трубобувальничого заводу, Ново-Московського бляховальничого заводу, продовжується реконструкція найважливіших велетнів машинобудівництва і

металургії, починається будівництва верфі морського суднобудівництва, абразивного заводу, заводу сталевих дротів, азотно-тукового заводу і інш.

По лінії електрифікації витрати, в загальній сумі 172,2 млн. крб., мають розв'язати такі основні задачі: поперше—значно підвищити освоєння потужностей районних електростанцій, подруге—підняти на вищий рівень комунальне електрогосподарство, потретє,—розгорнути електрифікацію сільсько-господарського виробництва.

Поряд з великим розгортанням будівництва по важкій промисловості, в 1934 р. розгортаються величезного масштабу роботи і в галузі легкої та харчової промисловості: починається нове велике будівництво в галузі текстильної та трикотажної промисловості (прядильна фабрика в Полтаві і трикотажна фабрика в Харкові), будівництва величезного скляного заводу в Лисичанську, починається будівництва великого нового Маріупольського порцеляно-фаянсового заводу, будівництва двох м'ясокомбінатів у Дніпропетровську та Луганську, далі будівництва Куп'янського цукроварного заводу, починаються роботи по кукурудзяному й крахмало-паточному комбінату в Дніпропетровську, будівництва 6-ти хлібних заводів, 2-х великих холодильників і інш.,—все це свідчить про нове потужне піднесення в розвитку легкої й харчової промисловості УСРР.

Серйозну програму будівництва намічено по лінії транспорту.

1934 р. форсовано провадитиметься далі будівництво великої магістралі Москва—Донбас, розгортатиметься, по лінії електрифікації ряд магістралей (Дебальцево—Зверево, Долгинцево—Запоріжжя) і Харківське приміське сполучення, розгортатимуться роботи по розвитку ряду станцій і вузлів. Значного розвитку наберуть роботи по лінії автоматизації. 1934 р. стане роком збільшення паровозного й вагонного парків через поповнення їх потужними паровозами і вагонами високої вантажності.

Капітальні вкладання по лінії річкового транспорту дадуть можливість в 1934 р. продовжити значно більш розгорненим, ніж досі, фронтом освоєння малих річок, що дасть можливість ввести в дію нові річкові шляхи на обох берегах Дніпровського водного басейну, а також визначить можливість посилити річковий флот.

Значні роботи розгортаються в галузі шляхового будівництва. Значного розвитку набирає низове шляхове будівництво, до якого треба притягти трудову участь населення.

Такі в загальних рисах основні елементи плану капітального будівництва по Україні в 1934 році. Це капітальне будівництво продовжує зростання індустріальної міцї Радянської України, невід'ємної частини Радянського Союзу.

II. Виробничі завдання на 1934 р.

А. В галузі промисловості.

План промислового виробництва намічає значний приріст промислової продукції порівняно з фактичним виробництвом 1933 р.

Основні показники приросту промислової продукції по УСРР в цілому і по окремих наркоматах, в незмінних цінах 1926-27 р., мають такий вигляд.

Загальний розмір продукції, що належить виробити в 1934 р., має становити 6.602 млн. крб., що дасть приріст проти 1933 р. на 28,4%. В складі цієї продукції виробництво по лінії важкої промисловості має становити 3.894 млн. крб., по республіканській і місцевій легкій промисловості—830 млн. крб., по харчовій промисловості—1.204 млн. крб., по лінії виробничої кооперації (в цінах 1932 р.)—1.403 млн. крб., виробництво речей широкого вжитку—2.089 млн. крб., з них по республіканській і місцевій держпромисловості—1.040 млн. крб. і по кооперативній промисловості—1.049 млн. крб.

Наведені показники росту промислової продукції відбивають у собі одне з найважливіших настановлень народного господарського плану—**форсувати виробництво речей ширьжитку.**

Конкретні показники виробничої програми по окремих найважливіших галузях промисловості такі:

Видобуток кам'яного вугілля в 1934 р. запроєктовано в розмірі 53,4 млн. тонн проти 44,7 млн. тонн фактичного видобутку 1933 р.

«Головне, на чому мусить бути зосереджена вся увага партійних, господарських і професійних організацій Донбасу і інших вугільних басейнів,—це послідовне виконання всіх вирішень ЦК ВКП(б) і РНК СРСР про вугільну промисловість Донбасу і систематична перевірка виконання цих вирішень, закріплення інженерно-технічних робітників на дільницях, дальша боротьба за цілковиту ліквідацію плінності робочої сили, ущільнення робочого часу, підвищення продуктивності праці, забезпечення повного використання механізмів і широке розгортання підготовчих робіт в розмірах, що цілком забезпечували б виконання плану 1934 року» (з постанови ЦК ВКП(б) від 5-го грудня 1933 р.).

Серйозні завдання ставить план 1934 р. перед чорною металургією України. Витоплення чавуну запроєктовано в розмірі 6,2 млн. тонн, сталі—4,7 млн. тонн і вальцювання 3,3 млн. тонн—такі основні показники виробничої програми металургійних заводів УСРР.

Величезні завдання стоять в 1934 р. перед машинобудівництвом України. Потреба забезпечити дальші успіхи в реалізації задачі завершення технічної реконструкції всього народного господарства владно вимагає максимального використання величезної виробничої потужності машинобудівництва. В 1934 р. на Україні було вироблено 40 тис. тракторів, 7,5 тис. зернокомбайнів і т. д. Особливого значення набуває програма транспортного машинобудівництва в зв'язку з актуальними задачами реконструкції залізничного господарства.

Широке розгортання виробництва намічається і по лінії республіканського машинобудівництва України, продукція якого зростає на 21%. Намічається виробити 90 тис. велосипедів, 650 (майже вдвоє більше, ніж попереднього року) дезкамер і т. д.

Великий розвиток отримує хімічна промисловість України: 400 тис. тонн суперфосфату, 226 тис. тонн сірчаної кислоти, 305 тис. тонн соди і т. д.,—такі найважливіші показники виробничої програми хімічної промисловості України.

Вирішальні успіхи, що їх досягла Україна в організаційно-господарському зміцненні соціалістичного сільського господарства, рекордно високий для довгого ряду років урожай 1933 р., з одного боку, потреба всемірно розгортати виробництво речей широкого вжитку, щоб максимально задовольнити ростущі потреби широких верств трудящих мас, з другого,—обумовили можливість і необхідність запроєктувати в плані на 1934 р. значне підвищення виробничої програми легкої й харчової промисловості. Продукція взуття, досягаючи 13,5 млн. пар, зростає 1934 р. порівняно з 1933 р. на одну третину, продукції верхнього трикотажу запроєктовано 1,5 млн. шт., 43 млн. пар панчох, 26,3 млн. шт. мішків, близько 30 тис. тонн порцеляно-фаянсу і 135 тис. тонн скла.

Минулих років сировинна база лімітувала масштаби виробництва по більшості галузей харчової промисловості. Успіхи 1933 року в розвитку сировинної бази дають можливість, проєктуючи план 1934 року, виходити в основному вже не з сировинних ресурсів, а з виробничої потужності на даному моменті окремих галузей харчової індустрії, ставлячи питання про максимальне використання цієї потужності.

Значно зростає в 1934 р. виробництво цукру, досягаючи 10,3 млн. центи. Продукція олійницької промисловості майже подвоюється. Такі ж самі перспективи 1934 р. в галузі миловаріння. Значний зріст запроєкто-

вано по лінії кондитерської промисловості, рибопереробної, соляної й інших галузей харчової промисловості.

Намічений на 1934 р. зріст продукції в галузі важкої промисловості, а надто програма по лінії машинобудівництва і в галузі енергетики забезпечує в 1934 р. нові успіхи в реалізації основного господарського завдання другої більшовицької п'ятирічки — завершення технічної реконструкції всього народного господарства. Значний зріст виробництва речей споживання забезпечує далі піднесення добробуту трудящих мас.

Наведені вище основні показники росту виробництва промисловості України в 1934 р., однак, іще не вичерпують тих завдань, що стоять перед соціалістичною індустрією в цьому році. Головне полягає в тому, щоб досягти значного підвищення продуктивності праці, значного зменшення собівартості.

Продуктивність праці в державній республіканській промисловості мусить бути підвищена по НКВажпрому на 12,5%, по НКЛегпрому—на 10%, по НКПостачання—на 18,2%. Цей зріст продуктивності праці мусить бути повністю забезпечений як на основі зростання технічної озброєності, так і на основі дальшого розгортання соціалістичного змагання й ударництва.

Наступний 1934 р. ставить перед промисловістю УСРР завдання негайно домогтися рішучого переламу в напрямку зниження собівартості продукції.

Республіканська промисловість повинна знизити собівартість продукції по НКВажпрому—на 5%, по НКЛегпрому—на 3%, по НКПостачання—на 2,5%, по НКЛісу—на 11,2%. Вартість будівництва мусить бути знижена на 15% проти 1933 року.

Вищезазначене завдання по лінії підвищення продуктивності праці і зниження собівартості повинні в своїй реалізації поєднуватися з обов'язковим поліпшенням якості продукції.

Підсумки 1933 р. в цій справі, надто по лінії легкої промисловості, з особливою гостротою ставлять завдання забезпечити рішучі зрушення в справі поліпшення якості продукції. Боротьба за високу якість продукції повинна проходити в 1934 р. під гаслом виконання постанови ЦВК та РНК СРСР від 9-ХІІ 1933 р. про «відповідальність за випуск недоброякісної продукції». Наша соціалістична індустрія має тепер винятково багаті технічні й матеріальні можливості для того, щоб випускати першокласну продукцію. Випуск недоброякісної продукції, високий процент браку, некомплектний випуск продукції це «найтяжчий державний влочин», отже й повинна бути відповідна боротьба з ним.

Б. Виробничі завдання на 1934 у сільському господарстві,

Завдання, що стоять в 1934 р. перед сільським господарством України, з усією чіткістю сформульовані в вирішених листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У:

«Якщо на початку боротьби за ліквідацію прориву в сільському господарстві України основне завдання було в тому, щоб перебудувати лави партійної організації, розгромажити саботаж, організований куркульськими елементами, розгромити класового ворога і ліквідувати прямі наслідки шкідницької діяльності, то тепер більшовики України повинні перенести центр ваги на будівничу творчу роботу на всіх ділянках соціалістичного будівництва, в тім числі й національно-культурного будівництва» (з резолюції пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У).

Сільське господарство України має бути підняте в 1934 р. на новий, ще вищий щабель організаційно-господарського й політичного зміцнення соціалістичного сектору.

План передбачає значне підвищення в 1934 р. рівня матеріально-технічного озброєння сільського господарства.

МТС одержать додатково 18 тис. тракторів, радгоспи—5.000. Збільшується парк автомашин: МТС одержать 3.900 автомашин, радгоспи—2.600. Збільшується значно кількість комбайнів. МТС одержать 4.500 комбайнів, радгоспи—1.000 комбайнів. Більше ніж в півтора раза збільшується постачання сільському господарству мінеральних добрив.

Завдання правильних сівозмін, посилення матеріально-технічної бази сільського господарства, дальша боротьба за правильну організацію праці та підвищення рівня агротехніки—мають забезпечити високий урожай радгоспних і колгоспних ланів в 1934 р.

Організаційно-господарське та політичне зміцнення колгоспів цього року і дальші заходи коло піднесення колгоспного господарювання на вищий щабель утворюють всі потрібні передумови для успішної мобілізації колгоспних мас у новий похід на боротьбу за високу врожайність. Зміцнення технічної бази сільського господарства, певне зменшення напруженості з тяглом у сполученні з дальшим поліпшенням в організації праці і піднесення її продуктивності—все це створює додаткові проти 1933 року передумови для якісно кращого обробітку землі, для своєчасного виконання основних робіт у більш відповідні до агротехнічних вимог строки, для кращого догляду за культурами і збирання врожаю з найменшими втратами.

План боротьби за високу врожайність визначає додаткове проти попередніх років поширення ряду агротехнічних заходів. Подвоєне майже проти попереднього року використання природного гною для збагачення ланів поєднується з помітно більшим споживанням мінерального добрива.

Сортові засіви—одне з потужних знарядь у підвищенні врожайності—в плані 1934 р. поширюються по озимій пшениці, житі, ярій пшениці, вівсу, ячменю і т. д.

Найважливішим черговим завданням в області проведення сортозміни є репродукція насінних ресурсів випробуваних місцевих сортових культур.

Цілком задовільні наслідки вперше широко впровадженого в 1933 р. в УСРР надраннього сіву дали підставу запроєктувати поширення цього заходу до 1 млн. га.

Значно поширюється в 1934 р. яровизація. Весняний посів пшениці яровизованим насінням має зрости за планом до 250 тис. га.

Підняття зяблі в кількості значно вищої проти 1932 р. має істотно вплинути на зріст врожайності по найцінніших ярих культурах. Боротьбі з бур'янами народно-господарський план 1934 р. приділяє виключну увагу. Найважливіша роль в цій боротьбі належить якості підготовки ґрунту. Рішуче відкинувши викриті шкідницькі теорії мілкої оранки, народно-господарський план 1934 р. ставить як найважливіше завдання забезпечення потрібної глибини в оранці і весною—по всіх ярих культурах на тій площі, що не матиме підготовленого з осені ґрунту.

Передбачуване планом обов'язкове весняне боронування для нищення ранніх сходів бур'янів і знищення корки, стопроцентне очищення засівматеріалів по головних зернових культурах—бавовні, соргу, виці та сої — і протруєння насіння (по колоскових і просу), ранній посів рядковими сіялками—мають дати помітні позитивні наслідки в боротьбі з основним лихом наших ланів. Особливого поширення набувають за планом заходи механічної боротьби з бур'янами.

Урожайність головніших зернових культур мусить бути підвищена в 1934 р. до 9,5 центнерів з га. Урожайність буряку мусить бути підвищена до 120 центн. з га. Ці завдання щодо підвищення врожайності з'являються центральними в виробничому плані по сільському господарству.

Виконання вищезазначених якісних завдань повинно поєднуватися з виконанням кількісних завдань. Загальну засівну площу на 1934 р. по Україні планом доводиться до 26452 тис. га, з них по радгоспах—3353

тис. га, по колгоспах—19120 тис. га і по індивідуальному сектору—3979 тис. га. Загальна засівна площа під зерновими культурами має становити 19575 тис. га, з них у колгоспах—15286 тис. га. Площу під технічними культурами заплановано в 2242 тис. га, під кормовими—2364 т. га.

Досягнення 1933 р. в сільському господарстві і зокрема досягнення в справі врожайності створюють відповідні умови для того, щоб підняти відсталу покищо ділянку сільського господарства—тваринництво.

1934 р. тваринницька галузь сільського господарства зустрічає в умовах значного поліпшення в організаційному стані колгоспних товарних ферм, помітних зрушень в господарюванні тваринницьких радгоспів, корінної зміни в ставленні колгоспника до громадської власності, яку становить усуспільнена худоба.

Закони про обов'язкову поставку державі певної частини продукції (м'яса, молока) порядком податку, директиви партії і уряду щодо сприяння розвитку продуктивного тваринництва в індивідуальному користуванні колгоспників—забезпечили корінний перелом в ставленні колгоспника і одноосібника до можливостей обзавестись коровою та іншою продуктивною худобою. Одночасно закони про обов'язкову поставку м'яса і молока встановили безпосередню заінтересованість колгоспника в розвитку колгоспного усуспільненого тваринництва.

При таких умовах укріплення кормової бази тваринництва в наслідок урожаю 1933 р., значно виросли проти минулого року фуражні фонди як найвигідніше доповнюють ті зрушення, які сталися в організаційно-господарській обстановці для тваринницької галузі. Тому проектування народногосподарського плану на 1934 р. виходять з конечності досягти в 1934 р. істотних зрушень в тваринництві, як в безпосередньому його кількісному та якісному рості, так і в підведенні фундаменту під його майбутній розвиток.

Основні завдання в справі розвитку тваринництва в 1934 р. можуть бути зведені до таких:

1. На основі дальшого організаційно-господарського зміцнення радгоспів і колгоспів добитися максимального розширення відтворення поголів'я всіх видів худоби, забезпечити укомплектування основного поголів'я в радгоспах за рахунок власного приплоду, підвищити прибутковість радгоспних і колгоспних ферм, збільшити виходи товарної продукції і допомогти колгоспникам у розвитку індивідуального тваринництва.

2. Забезпечити дальше здійснення заходів по ліквідації безкорівності в колгоспних дворах і максимальний розвиток індивідуального свинарства, вівчарства, птахівництва і кролівництва.

3. Повести рішучу боротьбу за підвищення урожайності кормових угідь, за мобілізацію кормових ресурсів і правильне їх використовування і за забезпечення кормами розвитку тваринництва індивідуального користування.

План намічає також значний кількісний зріст поголів'я. В державним секторі на кінець 1934 р. кількість коней мусить бути доведена до 172 тис. (по радгоспах), кількість голів великої рогатої худоби—до 632 тис., кількість свиней—до 1288 тис. голів, овець—до 481 тис. гол.

Значно має зрости поголів'я в селянському секторі, а саме: на кінець 1934 р. число коней має бути доведено до 2407 тис. голів, великої рогатої худоби—до 4650 тис. голів, свиней—до 2585 тис. голів, овець—до 1426 тис. голів. Поголів'я волів має бути доведено по Україні всього до 182.700 голів, з них по радгоспах—47500 голів.

Реалізація плану у частині збільшення стада великої рогатої худоби має бути обумовлена тим, щоб споживання мас переключити в основному на продукцію дрібної худоби, птиці, кролівництва, організувати найдбайливіше зберігання й вирощування молодняка, організувати належну кормову базу і т. д.

Такі в основних рисах виробничі завдання по рільництву і тваринництву.

Вище вже наводилися дані про капітальні вкладання в 1934 р. в сільське господарство. Ці вкладання спрямовується в основному на дальший розвиток механізації сільського господарства, на придбання тракторів, автомобілів, на побудову гаражів і сараїв для зберігання сільсько-господарського реманенту.

Деяку частину вкладань спрямовується на іригацію і меліорацію.

В. Виробничі завдання в галузі транспорту.

Завдання, що стоять перед транспортом в 1934 р. в зв'язку з дальшим інтенсивним зростанням народного господарства вимагають рішуче перебудувати його роботу, зокрема роботу залізниць для того, щоб забезпечити перевіз дедалі все більшої маси продукції соціалістичного народного господарства України.

Вантажооборот залізниць має бути забезпечений головним чином за рахунок рішучого піднесення якісних показників роботи залізничного транспорту: кращим використанням паровозного та вагонного парку, зниженням проценту хворих паровозів та вагонів, підвищенням коефіцієнту пересічно-добового пробігу і т. д.

Основним важілем в справі виконання залізничним транспортом тих величезних завдань, що стоять перед ним в 1934 р., є дальша поглиблена перебудова роботи транспорту на основі відомої постанови ЦК ВКП(б) і РНК СРСР, дальша повсякдення й вперта боротьба під політичним проводом політвідділів на транспорті за те, щоб завдання, поставлені перед залізницями партією й урядом, були б будь що виконані.

Капітальні вкладання в 1934 р. у залізничний транспорт, що значно зростають проти 1933 р. і визначають зріст технічної озброєності транспорту, тим самим дають можливість вимагати від транспорту збільшення щоденного навантаження на шляхах України до 20 тис. вагонів (збільшення проти 1933 р. на 17%). Усі технічно-економічні показники на залізничному транспорті мають бути підвищені: пересічно-добовий пробіг вантажного паровоза треба підвищити щонайменш до 150 км., пересічно-добовий пробіг вантажного вагона—до 107 км., пересічну експлуатаційну швидкість вантажного потяга—до 15,8 км.

Вантажооборот по водному транспорту запроектовано в 13,2 млн. тонн, з них по морських портах—9,3 млн. тонн й по річкових—3,9 млн. тонн. Цей вантажооборот значно вищий, ніж він був у 1933 р., і реалізує, таким чином, відповідальне завдання про більше включення потоку вантажів по водних шляхах до загального потоку вантажів.

Значний розвиток отримує навантага повітряного транспорту та зв'язку.

Г. Завдання в галузі товарообороту і постачання.

Значне збільшення промислової й сільсько-господарської продукції, дальше зростання народного прибутку, що цілком іде в розпорядження трудящих, створюють всі умови для дальшого широкого розгортання товарообороту, для швидкого піднесення матеріального добробуту робітників і колгоспників України.

Роздрібний товарооборот у державно-кооперативній торгівлі має в 1934 р. становити 9.821 млн. крб., у тому числі по лінії споживчої кооперації—3.941 млн. крб., по відділах робітничого постачання—1.536 млн. крб. Для якомога найкращого обслуговування споживача і для вчасного перепуску через товаропровідну мережу товарової маси, що особливо гостро зростає по лінії державної, ненормованої торгівлі,—у 1934 р. буде збільшена торговельна роздрібна мережа на 4,8%, з тим, що більший розвиток мережа отримує на селі.

Для дальшого покращання в організації справи громадського харчування—план проектує зростання продукції по системі громадського харчування на 22,8% проти 1933 р. і зростання числа підприємств на 2,5%.

Великий урожай 1933 р. створює також всі умови для дальшого розвитку хлібопекарської промисловості України і її продукції. Загалом продукція хлібопечення зростає на 26,2%.

Намічений зріст продукції вимагає значного підвищення технічної бази хлібопечення. Тому загальна добова потужність діючих підприємств хлібопечення збільшується. 1934 р. передбачається дальша механізація хлібопечення відповідно до настанов ЦК партії і уряду про механізацію хлібопекарських підприємств у Донбасі та великих промцентрах.

III. Завдання 1934 р. у галузі культурного будівництва.

Величезні завдання стоять перед УСРР 1934 р. в галузі будівництва радянської культури. Ці завдання чітко визначені в рішеннях листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У про підсумки і найближчі завдання проведення національної політики на Україні. Основні завдання плану культурного будівництва УСРР в 1934 р.—піднесення всієї роботи на всіх ділянках культурного будівництва на новий, вищий щабель на основі неухильного проведення ленінської національної політики, в нещадній боротьбі на два фронти—проти українського націоналізму, головної небезпеки в даний момент на Україні, проти великодержавного російського націоналізму—головної небезпеки в масштабі всього СРСР і всієї ВКП(б), піднесення більшовицької якості роботи на всіх ділянках культурного будівництва, посилення зв'язку радянської української культури з радянською культурою інших народів Радянського Союзу.

В розвитку політехнічної школи план накреслює конкретні заходи в справі цілковитої ліквідації перекручень у практиці минулого керівництва НКО, в справі розгортання шкіл нацменшостей, розгортання мережі шкіл в містах і промцентрах. Велику увагу приділено в плані політехнічної школи якості навчання.

План 1934 р. накреслює разом з повним охопленням дітей першим концентром майже повний перехід на загальне семирічне навчання й дальше розгортання третього концентру школи.

Відповідно до цього контингенти учнів політехнічної школи запроектовані зі зростанням з 4999 тис. учнів на початок 1934 р. до 5460 тис. учнів на кінець року.

План 1934 р. визначає значне зростання контингентів учнів по селу (з 3939,1 тис. на початок року до 4268,7 тис. на кінець року).

1934 рік має бути роком посиленої боротьби за якість політехнічного навчання.

Установами дошкільного виховання (дитсадками та дитмайданчиками) передбачено в 1934 р. збільшити охоплення дітей дошкільного віку і довести контингенти по дитсадках до 372 тис. і по дитмайданчиках до 1210 тис. дітей.

По місту матимемо в 1934 р. збільшення контингентів дитячих садків на 23%, по селу—на 56%, в цілому по Україні—на 37%.

В 1934 р. буде приступлено до здійснення лозунга комсомолу «кожному комсомольцеві—середню освіту».

Здійснення наміченого плану вимагає від усієї системи освіти дорослих поліпшення організації її роботи, поліпшення якості навчання, зокрема щодо попередження рецидиву.

Величезні завдання 1934 р. в галузі освіти дорослих, щоб дійсно по більшовицькому виконати їх, вимагають від комсомолу, всієї пролетарської й колгоспної громадськості і відповідних організацій безпосередньої участі і великої уваги до цієї справи.

В плані 1934 р. звернено особливу увагу на розвиток масових установ політосвіти, зокрема на селі. Завдання організаційно-господарського зміцнення колгоспів, перетворення їх на більшовицькі, а колгоспників на заможних, вирослі культурні потреби колгоспних мас вимагають корінної реорганізації як системи, так і роботи установ масової політосвіти на селі.

Організація політвідділів при МТС і радгоспах дає можливість здійснити цю реорганізацію, поліпшити всю роботу установ політосвіти як з боку якісних, так і з боку кількісних показників.

Перебудова і організаційне зміцнення політосвітної роботи на селі в 1934 р. буде здійснюватися через систему будинків колективіста, клубів, МТС тощо.

Ця система буде створена в основному на матеріальній базі існуючих політосвітних установ.

Загальна сума асигнувань на установи масової політосвіти разом з капітальними витратами збільшується до 52,8 млн. крб. у 1934 р.

План 1934 р. в галузі кіно намічає значний розвиток кінофікації УСРР.

Протягом 1934 р. значно збільшується, а також зміцнюється кіномережа. На 1-І 1934 р. вся мережа становить 5.437 одиниць. На кінець 1934 р. вона дорівнюватиме 7.208 одиниць, при чому зріст кіномережі в основному припадає на село (стаціонарні і пересувні кіноустанови). Значно посилюється в 1934 р. також кінофікація школи.

З метою максимального поліпшення культурного обслуговування трудящих села і керуючись рішенням листопадового пленуму ЦК та ЦКК КП(б)У та уряду УСРР, в плані 1934 р. запроектовано будівництво 150 сільських комбінованих кіно-радіо-театрів в передових селах України.

Перед мистецтвом, як одним з потужних чинників в справі комуністичного виховання і ідеологічного художнього впливу на широкі маси трудящих, в 1934 р. стоять величезні завдання.

План 1934 р. в області мистецтва передбачає значний розвиток, а також зміцнення всіх його видів. В 1934 р. треба забезпечити повне усунення тих викривлень в національній політиці, які мали місце в УСРР за старого керівництва НКО і які в галузі мистецтва зокрема виразилися в проведенні лінії на відрив українського мистецтва від мистецтва інших братерських республік Радянського Союзу, в орієнтації на буржуазний захід.

В 1934 р. мережа міських театрів значно зміннюється, посилюється її художньо-керівний і художньо-виховний склади, збільшується кількісно і якісно продукція театрів (збільшення кількості вистав, зокрема нових постановок).

З нових одиниць в 1934 р. передбачається створення стаціонарного драмтеатру в Сталіні, організація нового пересувного російського театру в Донбасі, стаціонарних театрів сатири і комедії в Харкові і Київській області.

Значно посилюється в 1934 р. обслуговування села всіма галузями мистецтва.

Ряд театрів обслуговуватиме національні райони УССР. Так, будуть утворені російські театри в Вінницькій, Донецькій, Дніпропетровській і Чернігівській областях, німецький театр в Одеській області, польський у Вінницькій області, татарський у Донецькій області і т. д.

План на 1934 р. намічає значний розвиток радіосправи на Україні, відповідно до настанов про дальше посилення культурної роботи, зокрема на селі.

Протягом 1934 року значно зростає приймальна радіомережа.

Кількість трансляційних вузлів також значно збільшується. Це збільшення дає змогу значно зміцнити й поліпшити чизове радіомовлення в 1934 році.

Кількість радіоаудиторій збільшується. Це дає можливість зокрема забезпечити радіоаудиторіями всі колітвідділи МТС та радгоспів, також і ті, що утворюються в 1934 р., створити радіоаудиторії при кіно-театрах, що будуватимуться в 1934 р. на селі.

План підготовки кадрів в 1934 р. ставить перед собою такі завдання:

1. Дальше більшовицьке піднесення навчання по всіх ланках вищої та середньої освіти і наукової роботи у вишах.

2. Підготовку і виховання «більшовицьких українських кадрів у колгоспах, радгоспах, МТС, заводах, вишах і втишах, особливо з молоді і відданої справі соціалістичного будівництва радянської інтелігенції» (постанова листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У).

3. Дальше поліпшення матеріально-побутових умов студентства: збільшення житлової площі в гуртожитках, поліпшення харчування і інш.

В світлі цих завдань і зокрема маючи перед собою завдання підготовки високоякісних педагогів для українських шкіл і шкіл нацменшостей, підготовки кадрів масових професій (особливо механізаторів) для потреб соціалістичного сільського господарства—побудовано план підготовки кадрів.

Випуск кваліфікованих спеціалістів з інститутів республіканської підлеглості встановлено в 5.549 осіб, з технікумів—13.715 осіб. Контингенти прийому: до інститутів—18.825 осіб, до технікумів—39070 осіб.

IV. Державний і місцевий бюджети

Державний бюджет (нетто) УСРР на 1934 рік затвердила VI Сесія ВУЦВК у сумі 705.441 тис. крб., місцевий бюджет в 1.397.730 тис. крб. Звід прибутків затверджено в 1.450.441 тис. крб., з них податки становлять 813.925 тис. крб., мобілізовані кошти людності—503.600 тис. крб. Звід видатків (брутто) 1.450.441 тис. крб., з них 745 млн. крб. становитимуть відраховання від держприбутків до місцевого бюджету. Звід видатків (нетто) 705.441 тис. крб., з них видатки на фінансування народного господарства з республіканського бюджету—234.906 тис. крб. на соціально-культурні заходи—360.615 тис. крб. Як бачимо з цих даних, на соціально-культурні заходи спрямовується понад половину усього видаткового бюджету нетто, що вказує на цей надто значний зріст усієї сфери соціально-культурного будівництва в 1934 р.

* * *

«Народно-господарський план 1934 року знаменує собою новий велетенський крок у господарському і національно-культурному будівництві соціалістичної України—невід'ємної частини Радянського Союзу.

Виконання народно-господарського плану 1934 року потребує дальшої ащадної боротьби за остаточно ліквідацію всіх недобитків розгромлених куркульських, білогвардійських, махнівських, петлюрівських, націоналістичних елементів, що намагаються відірвати Україну від Радянського Союзу і обернути її на колонію імперіалістичних хижаків.. Цю боротьбу треба провадити невтомно, зміцнюючи українську пролетарську державність, органи пролетарської диктатури—ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів» (постанова VI сесії ВУЦВК).

Підсумовуючи блискучі наслідки 1933 р. і накреслюючи завдання 1934 р.—другого року більшовицької п'ятирічки, листопадовий пленум ЦК і ЦКК КП(б)У, від імени усієї КП(б)У звернувся до любимого вождя світового пролетаріату і партії т. Сталіна з таким більшовицьким, що мобілізує цілу КП(б)У, увесь пролетаріат, колгоспне селянство й трудящих України, зобов'язанням:

«Не заспокоюючись на досягнених успіхах, всіма заходами посилюючи більшовицьку пильність, громлячи рештки контрреволюціонерів, україн-

ських і російських націоналістів, троцькістів, правих і «лівих» опортуністів, дворушників усіх сортів, враховуючи складність завдань, що стоять перед нами, і труднощі, що чекають нас, ми й далі наполегливо і непохитно провадитимемо в життя рішення ленінського ЦК ВКП(б) і його вказівки. Ми перетворимо Радянську Україну в передову, квітучу республіку, країну могутньої індустрії, високої техніки, великого соціалістичного господарства, в країну високих урожаїв і культурного та заможного життя».

Більшовицька реалізація плану 1934 р. стане виконанням цього обіщання тов. Сталіну.

Я. Тун.

За більшовицьке вирішення основного і вирішального господарського завдання другої п'ятирічки

«... Основне й вирішальне господарське завдання другої п'ятирічки є вивершити реконструкцію всього народного господарства. А вирішальною умовою вивершення технічної реконструкції народного господарства другої п'ятирічки повинно бути освоєння нової техніки і нових виробництв».

(З резолюції XVII з'їзду ВКП(б)).

«Що значить вивершити технічну реконструкцію народного господарства в СРСР? Це значить добути такого технічного переозброєння всіх галузей народного господарства — промисловості, сільського господарства, транспорту, яке поставило б їх на рівень передових технікою капіталістичних держав. Вивершення технічної реконструкції народного господарства висуває СРСР на перше місце в Європі щодо технічного рівня розвитку не тільки рівнем техніки, а й розмірами промислової продукції, а також продукції деяких інших основних галузей народного господарства».

(З доповіді т. В. Молотова на XVII з'їзді ВКП(б)).

СРСР і УСРР в його складі, як невід'ємна його частина, вступили в другу п'ятирічку з потужною технічною базою, яка дозволяє в другій п'ятирічці розв'язати основне і вирішальне господарське завдання — завершити технічну реконструкцію всього народного господарства країни. СРСР, в наслідок успішного будівництва другої п'ятирічки, стає цілком техекономічно незалежною країною, виходить по технічному рівню народного господарства в цілому на перше місце в Європі. По рівню техніки сільського господарства і в важливіших елементах технічної бази промисловості й транспорту СРСР виходить на перше місце в світі.

Розв'язання основного і вирішального господарського завдання сполучається з розв'язанням основного політичного завдання — «остаточної ліквідації капіталістичних елементів і класів взагалі, повного знищення причин, що породжують класову різницю і експлуатацію, та подолання пережитків капіталізму в економіці й свідомості людей, перетворення всієї трудящої людності країни в свідомих і активних будівників безкласового соціалістичного суспільства»^{*)}.

Гігантський ріст всього виробничого апарату, поновлення технічної бази всіх галузей народного господарства — в цьому зміст процесу завершення технічної реконструкції народного господарства в другій п'ятирічці. Виробничо-технічна міць СРСР гігантськи зростає. Загальна сума основних фондів за п'ятирічку зростає з 85 млрд. крб. до 195 млрд. крб., тобто збільшиться в 2,3 рази. Це гігантське збільшення фондів відбувається в усіх галузях народного господарства: в промисловості основні фонди зростають з 25,4 млрд. крб. до 77 млрд. крб., в сільському господарстві —

^{*)} З резолюції XVII партконференції.

11,4 млрд. крб. до 22,6 млрд. крб., на транспорті—з 19,8 млрд. крб. до 38,5 млрд. крб.

Цей зріст фондів оснований на величезних капітальних вкладеннях. Загальний розмір капітальних вкладень в усе народне господарство Союзу досягне в другій п'ятирічці 133,4 млрд. крб. проти 50,5 млрд. крб. вкладень у першій п'ятирічці. Вкладення в промисловість досягнуть 69,5 млрд. крб., з них 53,4 млрд. крб. у промисловість, яка виробляє засоби виробництва і 16,1 млрд. крб. у промисловість, яка виробляє засоби споживання. Основне і характерне тут те, що вкладення в групу «А» проти відповідних вкладень в першій п'ятирічці зростають в 2,5 рази, а вкладення в групу «Б»—в 4,6 рази. Цим розв'язується завдання величезного розгортання легкої і харчової промисловості для успішного розв'язання проблеми значного підвищення матеріального і культурного рівня трудящих мас.

«Вирішальною умовою завершення технічної реконструкції народного господарства повинно стати освоєння нової техніки і нових виробництв^{*)}). Нова техніка в СРСР—соціалістична техніка спирається на свої самостійні шляхи розвитку.

Нова техніка зосереджена на наших великих, технічно передових підприємствах, а також на підприємствах, радикально реконструйованих. Питома вага продукції цих підприємств зростає по вирішальних галузях до 80% і більше. Це визначає величезну вагу справи освоєння нової техніки.

СРСР виростає в другій п'ятирічці в країну найбільш концентрованої, могутньої індустрії, з надзвичайно високим технічним рівнем виробничого апарату і підприємств-комбінатів. Тільки в СРСР, який завершив побудову фундаменту соціалістичної економіки, розгорнув широчезним фронтом всі переваги соціалістичної господарської системи, здійснює в другій п'ятирічці побудування вже самої будови соціалізму,—є можливість перевести техніку на рейки освоєння найновіших технічних завоювань, є можливість цілком поставити найбільш передову науку на службу техніці, на службу соціалізму.

Технічне переозброєння всіх галузей народного господарства СРСР буде побудовано на тому, що «знаряддя виробництва, які дається народному господарству тільки за роки другого десятиріччя, повинні в кінці другої п'ятирічки становити 50—60% діючих знарядь виробництва в усьому народному господарстві^{*)}).

На основі розв'язання завдання завершення технічної реконструкції в промисловості буде розв'язуватися останнє завдання досягти значного росту обсягу продукції. XVII з'їзд ВКП(б) пропонує встановити обсяг продукції по всій промисловості в 1937 році в 92,7 млрд. крб. (в цінах 1926-27 р.р.) проти 43 млрд. крб. в кінці першої п'ятирічки, тобто збільшення в 2,1 рази. Порівняно з довоєнним рівнем цей обсяг продукції буде більший в вісім разів. Основне положення в політиці росту обсягу продукції—більш швидкі темпи розвитку виробництва речей широкого споживання порівняно з темпами розвитку виробництва і засобів виробництва. Середньорічний темп росту продукції по групі «Б»—виробництво засобів споживання—18,5% (в першій п'ятирічці—17%), по групі «А»—виробництво засобів виробництва—14,5%. Загальний обсяг виробництва засобів виробництва становить в 1937 році 45,5 млрд. крб. (197,2% проти 1932 р.), загальний обсяг виробництва засобів споживання 47,2 млрд. крб. (233,6% проти 1932 р.).

Реалізація цієї величезної виробничої програми уможливить значно підвищити забезпечення населення основними споживчими товарами, уможливить розгорнути радянську торгівлю—найважливіші господарські завдання другої п'ятирічки.

^{*)} Там же.

Промисловість буде розв'язувати свої великі завдання на основах більш рівномірного розміщення промисловості, на рейках дальшого зміцнення її зв'язків із колегоспним селом, буде підіймати нові райони до активного господарського життя. Промисловість буде рідати свою керівну роль по відношенню до всього народного господарства в справі успішної боротьби за дальше зміцнення обороноспроможності країни, у справі дальшого розвитку успіхів у здійсненні ленінської національної політики.

Другий п'ятирічний план, забезпечуючи ліквідацію капіталістичних елементів, класів взагалі, вивершення технічної реконструкції народного господарства, швидше піднесення добробуту робітничих й селянських мас, зміцнення економічних і політичних позицій пролетарської диктатури, дальше зміцнення обороноспроможності країни—забезпечує «ліквідацію багатокласовості економіки Радянського Союзу і встановлення соціалістичного способу виробництва, з перетворенням всієї трудящої людності країни на активних і свідомих будівників соціалістичного суспільства». (З резол. XVII з'їзду).

II.

В своїй історичній промові на XVII з'їзді партії улюблений вождь світового пролетаріату, сталевий керівник Комінтерну і ВКП(б), тов. Сталін, характеризуючи блискучі успіхи нашої промисловості, підкреслив, що «промисловість наша розвивається на здоровій основі, а ключ реконструкції—машинобудування—цілком в наших руках. Необхідно тільки, щоб він був використаний вміло, раціонально». Визначаючи важливіші чергові завдання промисловості, тов. Сталін визначив як першу задачу—задачу «зберегти за машинобудуванням його нинішню провідну роль у системі промисловості».

Ведуща галузь в справі завершення технічної реконструкції—машинобудівництво має перед собою найважливіші завдання: реалізувати програму різкого підвищення машинопостачання всього народного господарства, розгорнути особливо форсованими темпами виробництво машин, інструментів і т. д., які імпортувалися ще в першій п'ятирічці, з метою дальшого визволення СРСР від імпортного устаткування, забезпечити запасними частинами ростущий парк устаткування в усіх галузях народного господарства, розгорнути масове виробництво металовиробів широкого споживання. Як окреме, дуже відповідальне завдання, що стоїть перед машинобудівництвом, є завдання дальшого зміцнення обороноспроможності Радянського Союзу.

Машинобудівництво в Союзі повинно підвищити в 1937 році свою продукцію до 207% рівня 1932 року, в абсолютному виразі продукція 1937 року повинна досягти величезної величини—19,5 млрд. крб. Машинобудівництво повинно забезпечити задоволення «власними силами всіх потреб народного господарства на сучасне, технічно-передове устаткування, при широкому розвитку нових виробництв»^{*)}. Доля машинобудівництва в усій промисловості, яка значно виросла в першу п'ятирічку, продовжує свій ріст і в другій п'ятирічці.

Найбільш високі темпи росту дадуть такі галузі машинобудівництва: автотракторна промисловість, транспортне машинобудівництво, суднобудівництво, важке машинобудівництво і верстатобудівництво. Доля автотракторного і транспортного машинобудівництва за роки другої п'ятирічки підвищується майже вдвое. Підвищений, проти інших галузей машинобудівництва, ріст автотракторного і транспортного машинобудівництва пояснюється необхідністю реалізувати широку програму технічної реконструкції сільського господарства і всіх видів транспорту, особливо залізничного. Другий п'ятирічний план намічає «збільшити тракторний парк з 2.225 тис. кінських сил 1932 р. до 8.200 тис. кінських сил в 1937 р.,

^{*)} З рез. XVII з'їзду партії на доповіді т. т. Молотова й Куйбишева.

тобто в 3,7 рази, парк комбайнів—до 100 тис. шт. і автомобільний парк в сільському господарстві—до 170 тис. машин, тобто більше, ніж в 12 разів». Ось чому виробництво тракторів в 1937 р. повинно досягти 167 тис. одиниць, тобто 323% випуску 1932 р., виробництво комбайнів—20 тис. шт. (200% випуску 1932 р.). Залізничний транспорт в другій п'ятирічці різко збільшить свій паротяговий і вагонний парк; це диктується вимогами, які ставить до транспорту народне господарство в цілому. Це збільшення парків є один із основних напрямків технічної реконструкції транспорту. XVII з'їзд пропонує «збільшення парку локомотивів з 19,5 тис. шт. в 1932 р. до 24,6 тис. шт. в 1937 р. при одночасному здійсненні переходу до потужніших і досконаліших типів локомотивів: потужний паротяг «ФД» повинен стати в другій п'ятирічці основною одиницею товарного паротягового парку, а потужний паротяг «ИС»—основною одиницею пасажирського паротягового парку; ширше застосування повинні дістати тепловози і електровози». Вагонний парк збільшується з 552 тис. шт. в 1932 р. до 803 тис. шт. в 1937 р. «при значному збільшенні питомої ваги великовантажних вагонів». Ось чому виробництво паротягів за роки другої п'ятирічки повинно зрости в 3,37 рази, досягши в 1937 році випуску 2.800 одиниць (переводячи на умовні «Е» і «СУ»), а виробництво магонів повинно зрости ще більше—в 5,31 рази, досягши в 1937 році випуску 118,4 тис. одиниць (в двохоному умовному вирахованні). Але ще вище росте виробництво автомобілів,—воно за роки другої п'ятирічки збільшується в 8,37 рази, досягаючи в 1937 р. випуску 200 тис. одиниць.

Ця грандіозна програма росту машинобудівництва побудована на повному використанні наявних, різко збільшених за останні роки, основних фондів машинобудівництва та на використанні тих додаткових фондів, які увійдуть в дію в другій більшовицькій п'ятирічці. Протягом другої п'ятирічки будуватиметься і реконструюватиметься понад 175 машинобудівельних заводів. Друга п'ятирічка стане п'ятирічкою, коли цілком завершиться побудова таких гігантів, як Горьківський автозавод, Луганський паротягобудівний завод, Орський і Новочеркаський паротягобудівні заводи, Каширський електровозний завод (цей завод буде світовим гігантом електровозобудівництва), Нижнє-Тагільський вагонобудівний завод, Амурська потужна суднобудівна верфь та інші. В другій п'ятирічці будуть побудовані нові гіганти—Уфимський і Сталінградський автомобільні заводи, кожен потужністю по 100 тис. 3-тонних вантажних автомобілів, Самарський завод на 25 тис. 5-тонних вантажних авсомобілів. Величезне дальше поширення дістануть заводи-гіганти, дітища першої п'ятирічки: Московський автозавод ім. Сталіна буде поширений до випуску 80 тис. машин, Ярославський—до 25 тис. 5-тонних вантажних автомобілів, Горьківський автозавод—до 300 тис. машин. Суднобудівництво буде зміщено потужною верфю на Чорному морі, верфями на Білому морі. СРСР на кінець другої п'ятирічки буде наймогутнішою, найпередовішою щодо техніки країною в автотракторному машинобудівництві і в транспортному машинобудівництві.

Соціалістичне сільське господарство в другій п'ятирічці в основному завершить свою механізацію. Для реалізації цієї програми необхідне величезне поповнення парку складних с.-г. машин. Сільськогосподарське машинобудівництво дасть сільському господарству за другу п'ятирічку машин на суму понад 2,6 млрд. крб. С.-г. машинобудівництво розгорне в величезних масштабах виробництво устаткування для механізації збирання зернових і технічних культур, для культивування технічних культур, буде розгорнуто потужне виробництво самих досконалих землеобробних і посівних знарядь (тракторних плугів, сіялок і т. д.). Величезні успіхи, досягнуті нашим с.-г. машинобудівництвом в справі оволодіння цілим рядом виробництв цілком нових с.-г. машин, будуть продовжені в другій п'ятирічці.

Технічна реконструкція всіх галузей народного господарства, яка в другій п'ятирічці розгорнеться ще більш високими темпами, ніж в останні

роки, поставить до машинобудівництва величезні вимоги на верстати. Це значно збільшує відповідальність нашого верстатобудівництва. «В другій п'ятирічці має бути освоєно виробництво до 200 типо-розмірів найновіших верстатів»^{*)}). Загальне виробництво металорізних верстатів повинно бути збільшено проти 1932 року в 2,67 рази, досягши в 1937 р. 40 тис. одиниць. Величезні вимоги до верстатів, зокрема, висуне сама промисловість: Текстильна, наприклад, промисловість, яка в цілому ряді районів буде особливо дуже розвинена (наприклад, в Середньо-азійських республіках, на Україні і т. д.), висуває вимогу на 80 нових типів верстатів; паперова промисловість—на кілька десятків типів і т. д. Структура нашого верстатобудівництва зазнає значних якісних змін в сторону поліпшення. Підвищиться питома вага револьверних, шліфувальних, фрезерних, зуборізних верстатів, півавтоматів і автоматів. Продукційність нових верстатів буде підвищена. Верстатобудівництво буде битися за те, щоб нові конструкції верстатів були полегшені, спрощені, досконалішої системи їх обслуговування, щоб вироблювані верстати досягли в своїй роботі максимальної точності. СРСР в області верстатобудівництва на кінець другої п'ятирічки займе перше місце в світі після ПАСН.

Величезний ріст у другій п'ятирічці металургії і всіх галузей гірничої індустрії висуне дуже високі вимоги до важкого машинобудування (металургічного, гірничого). Доля важкого машинобудівництва в загальній продукції машинобудівництва за роки другої п'ятирічки дещо підвищиться проти її рівня в 1932 році. «Металургійне машинобудівництво повинно освоїти повний комплект устаткування для всіх металургійних цехів»^{**)}). Металургійне машинобудівництво повинно через це завершити свою реконструкцію: освоїти до 20 типів вальцівних верстатів (виробництво складних листових і трубвальцівних верстатів), оволодіти виробництвом найрізноманітнішого устаткування для повної механізації металургійних заводів, апаратури для автоматизації управління, устаткування для газоочистки, виробництвом повітродувок, електропечей для сталі і ферростопів і т. д. Уральський і Краматорський заводи важкого машинобудівництва будуть в найближчі роки цілком закінчені до повної їх потужності (кожен на 100 тис. тонн випуску) і стануть основними підприємствами по обслуговуванню металургії.

Енергетичне машинобудівництво завершить свою реконструкцію на шляхах оволодіння виробництвом казанів збільшеної потужності паропродукційності, збільшеного тиснення, виробництвом різних моторів, зв'язаних з впровадженням індивідуального і багатомоторного привода, виробництвом потужних (в 100 тис. квт.) турбогенераторів, виробництвом удосконалених двигунів внутрішнього згорання. По енергетичному машинобудівництву СРСР в другій п'ятирічці займе перше місце в Європі.

Величезний розвиток в другій п'ятирічці легкої і харчової промисловості обумовлює необхідність розвитку ряду галузей машинобудівництва для забезпечення завершення технічної реконструкції легкої і харчової промисловості. З цією метою наше машинобудівництво освоїть в другій п'ятирічці повністю устаткування для м'ясної і консервної галузей, розгорне виробництво устаткування для ростущих галузей—комбікормової, маслобойної та інш. Харчова промисловість має освоїти коло 300 нових типів машин. Кілька десятків типів машин має бути освоєно для різних галузей легкої промисловості: текстильної, шкіряної та інш.

Не зупиняючись тут на завданнях в області завершення реконструкції інших галузей машинобудівництва, зазначимо лише основні, підсумкові моменти. В наслідок величезного нового росту машинобудівництва в цілому, корінного поновлення його технічного рівня за період першої і другої п'я-

^{*)} Резолюція XVII з'їзду.

^{**)} З рез. XVII з'їзду партії на доповіді т. т. Мелотова й Куйбишева.

тирічок коло 80% продукції буде одержано в 1937 р. з великих підприємств проти 50% в 1932 р. Процеси спеціалізації і кооперування охоплять все машинобудівництво. Комбінування зв'яже тісно машинобудівництво з металургією. Механізація охопить усі процеси в машинобудівництві—ливарне виробництво, оброблення металів, ковальсько-пресову справу і т. д. Завершуючи внутрі себе технічну реконструкцію, радянське машинобудівництво здійснить тим самим свою вирішальну роль в справі завершення технічної реконструкції всього народного господарства, в справі перетворення СРСР «в техніко-економічно незалежну країну і в саму передову в технічному відношенні державу» в Європі»^{*)}.

Величезні успіхи машинобудівництва забезпечать можливість в другій п'ятирічці завершити в основному механізацію всіх трудомістких і важких процесів у промисловості, в сільському господарстві, на транспорті. В області механізації ми за останні роки досягли значних успіхів,—вони повинні бути продовжені в більш розгорнутих масштабах.

XVII з'їзд пропонує зокрема «по кам'яному вугіллю підвищити механізацію зарубки до кінця п'ятирічки до 93% при відповідному підтягуванні рівня механізації решти процесів; по чорній металургії підвищити механізацію до рівня, який забезпечує вдержання 80% чавуну з цілком механізованих домен». Ми мусимо битися в другій п'ятирічці за підвищення механізації основних процесів у будівництві до 80%, за різке підвищення механізованих робіт в лісовій промисловості, в торф'яній промисловості і т. д. В другій п'ятирічці, при повному завершенні колективізації сільського господарства, сільське господарство СРСР підніметься на ступінь великої машинної індустрії. «Своєю суспільною формою сільське господарство стає однотипним з промисловістю, сільсько-господарська праця перетворюється в різновидність праці індустріальної»^{**)}.

Тракторна оранка і оранка на зяб в 1937 році повинні становити 80%, культивування—70%, збирання зернових тракторними збиральними машинами—60%, механізація молотби—85%. Механізація соціалістичного сільського господарства виводить наше сільське господарство по технічному рівню на перше місце в світі. По технічному рівню збирання СРСР на кінець другої п'ятирічки випередить не тільки Європу, але й ПАСІ, які ще так недавно вихвалялися «прогресивністю» своїх великих «передових» капіталістичних форм. Механізація сільського господарства в другій п'ятирічці буде йти до свого завершення, використовуючи не тільки теперішні машини, але й шляхом утворення нових с.-г. машин, потреба в яких викликана умовами великого соціалістичного землеробства. Успіхи, досягнуті в цьому напрямку в першій п'ятирічці,—запорука дальших блискучих перемог у цьому напрямку.

Найширша механізація охопить і всі галузі транспорту. «Вирішальних зрушень має бути дійдено в механізації вантажно-розвантажних робіт на транспорті із зростанням механізації на залізничному транспорті в три рази (з 18% до 57%), на морському—з 14% до 72% і на річному транспорті—12% до 56%, тобто приблизно в 5 разів»^{***)}.

XVII партз'їзд пропонує «створити нову енергетичну базу для завершення реконструкції всіх галузей народного господарства і утворити в усіх енергетичних вузлах резерви потужностей, які забезпечують безперебійне електропостачання народного господарства.

Конкретизуючи це завдання, другий п'ятирічний план намічає збільшити виробництво електроенергії в 1937 р. в 2,83 рази проти 1932 р., досягши в 1937 році виробництва 38 млрд. квт.-годин електроенергії (з

*) Там же.

**) Там же.

***) Резол. XVII з'їзду.

них 25 млрд. квтг. на районних станціях), збільшити видобуток кам'яного вугілля в 2,35 рази, добитися в 1937 р. видобутку 152 млн. тонн, збільшити видобуток нафти (з газом) в 2,1 рази, дійшовши в 1937 р. видобутку 46,8 млн. тонн.

Реалізація такої програми дозволить забезпечити завершення в основному електрифікації промисловості, дозволить широко розгорнути електрифікацію транспорту й здійснити в роки другої п'ятирічки поступінне запровадження електроенергії в виробничі процеси сільського господарства, тобто тим самим буде створена нова енергетична база.

Широчезна електрифікація промисловості перетворює промисловість СРСР в найпередовішу в світі по стану енергетичної бази. Механічний привід майже зовсім витисняється. Широко впроваджується індивідуальний і багатомоторний привід. Коефіцієнт електрифікації промисловості в СРСР досягне в 1937 р. по енергії 88% і по робочих машинах—85%. Далеко позаду залишається не тільки Англія (49% по робочих машинах), але і Німеччина. Позаду залишається і ПАСШ (81,9% в 1929 р.). Різко зростає електроозброєність робітника. Найширше розвинуті будуть електрохімія і електротермія—виробництво електросталі, електролітичний метод одержання цинку, термічна обробка в електропечах металів. Величезний розвиток дістає в електрохімії електроліз. Величезний розвиток дістає електрозварювання. Електромістки виробництва збільшують для своїх технологічних потреб кількість споживаної електроенергії в 9 разів.

Один з найважливіших елементів технічної реконструкції транспорту—його електрифікація. В другій п'ятирічці електрифікуються найбільш напружені ділянки вантажного руху в СРСР. Всього електрифікується 5 тис. км. залізниць. Транспорт, таким чином, стає одним з найбільших споживачів електроенергії районних електростанцій. Це збільшує зокрема потребу в нових електросітках, сіті підстанцій і т. д.

Друга п'ятирічка продовжить наші успіхи в справі розвитку централізації електропостачання, в справі розвитку далекої передачі електроенергії. В СРСР буде в 1937 р. сітей з напругою більше 110 кіловольт 56,5%—значно більше, ніж в ПАСШ, Німеччині, Японії, а по абсолютній довжині сітей далеких передач—більше 110 кв. СРСР наближається до рівня ПАСШ. Величезних масштабів набуде в другій п'ятирічці дальше будівництво електрокілець. Ми завершимо електрокілецювання окремих районів і почнемо здійснювати міжрайонне кілецювання. Зокрема на Україні буде закінчено спорудження найбільшої в світі системи електропостачання Донбасу—Придніпров'я з виробленням в 9 млрд. квтг. на рік. Ця система буде найпотужнішою в цілому світі.

В другій п'ятирічці буде здійснюватися програма ступневого впровадження електроенергії в сільське господарство. Поруч з двигуном внутрішнього згорання, який залишається основною енергетичною базою сільського господарства, появляється електромотор як стаціонар. двигун. Понад 1 млрд. квтг. електроенергії буде передано в 1937 р. сільському господарству по Союзу, в основному на електромолотьбу і на основні процеси в тваринництві.

Уже в минулі роки, особливо в роки першої п'ятирічки, розвиток електрифікації в СРСР ішов по шляху утворення таких електростанцій, які вирішували комплексні завдання реконструкції району. Найяскравіший приклад—Дніпровська гідроелектроцентрально, найкращий пам'ятник реалізації ленінської ідеї електрифікації країни. Ця гідроелектроцентрально—енергетична база Дніпровського промислового комбінату, база для здійснення електрифікації залізничного транспорту на лініях Донбас—Запоріжжя, енергетична база для електрифікації сільського господарства району (прекрасні підсумки електромолотьби в 1933 р. на Дніпропетровщині). В другій п'ятирічці розвиток електрифікації ще далі поглибить розв'язання комплексних завдань районів. Такі станції, як Чирчинська, Канакірська,

Середньоволзькі, Пермська, Бобриковська та інші будуть розв'язувати одночасно і завдання іригації та водного транспорту, електропостачання і т. ін.

Паливна база народного господарства, на шляху утворення якої уже в останні роки досягнуті величезні успіхи, в другій п'ятирічці стане ще більш потужною, стійкою і технічно найбільш передовою.

Вище ми вже зазначали, як проектується ріст вугільної промисловості і нафтової промисловості. Цей кількісний ріст досягається як на наявній виробничій базі, так і шляхом введення нових потужностей. Значно зростає Донбас, але ще більше (відносно) виростає друга вугільна база СРСР—УКК (Уралвугіль, Кузбас, Східвугіль, Караганда). Комплексно механізується вуглепромисловість, завершуючись механізацією в основних виробничих ланках. Значно збільшується використання устаткування. Розгортається велике шахтне будівництво. В нафтовій промисловості завершується реконструкція, успішно розгорнута в першій п'ятирічці. Найширше розвивається крекінг-процес, повністю впроваджуються трубчатки в початкову гонку нафти,—тим самим забезпечується глибше перероблення нафти, більш ефективно її використання. Збільшується вихід бензину, зменшується вихід мазуту. СРСР в другій п'ятирічці стає першою країною в світі по розвитку найбільш передового процесу—по впровадженню крекінг-бензину.

Реконструкція нафтової промисловості в другому п'ятиріччі матиме за один із своїх важливіших елементів форсування розвитку нових нафтових районів поза Кавказу і перш за все на Сході. Це завдання підкреслив на XVII з'їзді тов. Сталін.

По торфовидобутку СРСР уже тепер сама передова країна в світі. В другій п'ятирічці реконструкція торф'яної промисловості завершується на шляхах максимального впровадження найбільш технічно передових способів механізації—фрезерного способу, гідроторфу, багерного способу.

**

Чорна металургія вступила в другу п'ятирічку з чималими успіхами в справі реконструкції. Проте ці успіхи не забезпечили такого росту металургії, який задовольнив би потребу країни в металі. На XVII з'їзді партії в доповіді тов. Сталіна і промові тов. Орджонікідзе, в доповіді тов. Рудзутака і ряді інших висловлювань підкреслено відставання чорної металургії. Ось чому XVII з'їзд запропонував «цілком ліквідувати відставання чорної металургії від загальних темпів розвитку народного господарства». Для цього потрібно «подвоїти за роки п'ятирічки потужність металургії і добитися найшвидшого подолання розривів між потужністю доменних і відстаючих від них сталетопильних та особливо вальцівних цехів». Затверджений XVII з'їздом другий п'ятирічний план намічає виробництво чавуну за роки п'ятирічки підвищити в 2,6 рази, добившись випуску в 1937 році 16 млн. тонн чавуну. Випуск сталі мусить бути збільшений в 2,89 рази і досягти в 1937 році 17 млн. тонн, випуск вальцювання збільшений в 3,03 рази і досягти 13 млн. тонн.

Процес завершення технічної реконструкції чорної металургії буде проходити в другій п'ятирічці на шляхах максимального комбінування металургії з коксопромисловістю, що дасть можливість найбільш раціонально ставити газове господарство заводів (налагодження повного використання коксового газу в мартенівських та інших металургійних печах, широке використання коксового газу як хемічної сировини), на шляхах дальшого поновлення старих заводів найдосконалішим устаткуванням (застосування найновіших зразків вальцівного устаткування, мартенівських печей високого тоннажу і т. д., на шляхах розвитку найбільш досконалих технологічних методів, на шляхах опанування виробництва всіх видів металу. Металургія буде реалізувати директиву «розгорнути виробництво різних видів

металу—якісний метал, електросталь, ферростопи, складні профілі вальцювання і т. д. в розмірах, які цілком задовольняють потребу народного господарства*). Виробництво якісної сталі буде поставлено на значну височінь. Металургія СРСР має всі підстави для цього. Зокрема успіхи, досягнуті в справі виробництва якісних сталей в першу п'ятирічку, доводять, що металургія перебуває на вірному шляху звільнення СРСР цілком від необхідності імпортувати деякі якісні метали.

Величезне будівництво останніх років і нове будівництво в другій п'ятирічці забезпечують СРСР володіння найновішим виробничим апаратом в металургії. Коло $\frac{2}{3}$ чавуну і $\frac{3}{5}$ сталі будуть одержані в 1937 р. з нових печей. Це зобов'язує металургію до завоювання високих якісних показників у роботі.

Залізорудна промисловість повинна здійснити широку реконструкцію на шляхах концентрації виробництва, широкої механізації основних виробничих процесів, широкого впровадження методів збагачення і агломерації руд. Ці завдання стоять до розв'язання як перед старими рудними басейнами Союзу, в першу чергу Криворізьким, центральним, так і перед новими—на Уралі, в Керченському районі.

XVII партконференція підкреслила як основне завдання другої п'ятирічки перед кольоровою металургією необхідність «досягти протягом п'ятирічки, використовуючи селективну флотацію, методи топлення розпиленних руд, нові види сировини і т. п.,—витоплення міді, свинцю, цинку, алюмінія та рідких елементів в розмірах, необхідних для повного задоволення потреб країни». XVII з'їзд ВКП(б) пропонує «добитися особливо швидких темпів розвитку і технічного переозброєння в кольоровій металургії—здійснити остаточний перехід до сучасного способу одержання міді (флотація, отражательні печі) і широко впровадити у виробництво цинку передовий електролітичний метод, з одержанням за допомогою його в 1937 р. 70% усього цинку; організувати виробництво олива, нікелю, магнія та широко розгорнути виробництво алюмінія; повністю задовольнити потреби всього народного господарства і особливо електрифікацію в продукції кольорової металургії»¹⁾.

Реконструктивно-поширювальні роботи та будівництво нових підприємств виводять СРСР в області кольорової металургії на одно з перших місць у світі, особливо по виробництву алюмінія (тут ми займемо друге місце в світі), міді, цинку, свинцю. Електролітний цинк, гідрометалургія нікеля, селективна і колективна флотація, щолочний і електротермічний методи одержання глинозему з низькосортних бокситів та нефелінів—ось такі найбільш передові елементи нашої техніки в кольоровій металургії в другій п'ятирічці. Добування руд кольорових металів цілком механізується.

**
*

Хімічна промисловість Союзу вступила в другу п'ятирічку з чималими успіхами: розгорнуто ряд цілком нових галузей хімії, побудовано ряд великих заводів, промисловість оволоділа рядом нових технологічних процесів, хімія почала активно проникати в усі галузі народного господарства, зокрема в сільськогосподарську галузь. Проте здобуті успіхи не підняли хімічну промисловість на той рівень, який відповідав би задоволенню потреб в хімічній продукції з боку всієї країни. Ось чому XVII партконференція дала директиву «по хімічній промисловості—цілком ліквідувати відставання від темпів розвитку народного господарства в цілому». XVII партз'їзд пропонує—домогтися вирішальних зрушень у розвитку хімічної промисловості, що забезпечують широку хімізацію всіх галузей народного господарства та зміцнення обороноспроможності країни». В затвердженому з'їздом другому п'ятирічному плані намічено ріст продукції по хімії в 2,8 рази при

*) З рез. XVII з'їзду партії на доповіді т. т. Молотова й Куйбишева.